

Нещасний випадок з котом

Ярослав Гашек

Переклад: Остап Вишня

Одного разу пан Густоліс, сперечаючись із своїм сусідою Кричкою, сказав:

— Ваша партія — чудова партія... Як тільки їй пощастить врятувати від шибениці якогось грабіжника, вона одразу висуває його кандидатом в депутати.

Кричка на це відповів:

— Ми з вами, пане Густолісу, ще порахуємося!

Густоліс мав не тільки велике політичне передбачення, але й чорного кота, що завжди сидів на порозі його невеличкої крамнички. Цього кота любили всі відвідувачі і ставилися до нього з великою пошаною за його хорошу поведінку і за веселу вдачу. Нікому й на думку не спадало, що страшний ворог цієї чудової тварини живе поруч і що він ніхто інший, як Кричка, який після згаданої сварки на політичному ґрунті з Густолісом сказав своєму восьмилітньому синові Йосику:

— Пепичку! Як тільки ти побачиш оту чорну тварюку, наступи йому на хвоста!

Хіба є на світі хоч одна дитина, що відмовилася б виконати таке доручення?

Пепичек пішов у крамницю, наступив котові на хвоста та ще й обприскав його водою з рота.

Потім він утік. Спочатку кіт ніяк не міг зрозуміти, що це значить, але потім, відчувши біль, що його йому заподіяв хлопчак, і неприємність від холодної води, якою той обприскав його з рота, кіт прийшов до висновку, що вдруге він такого не дозволить і вживе проти цього заходів.

За свою мужню поведінку Пепичек дістав од батька в нагороду крейцар; крім того, батько обіцяв подарувати йому ще два крейцари, коли він і далі так робитиме. В коті Кричка вбачав усю ворожу партію і вважав, що, нашкодивши котові, він разом із тим шкодить майнові свого політичного ворога. Таким чином, Пепичек наступив на хвоста не котові, а всій ворожій політичній партії, і плював він не на кота, а на всіх прихильників цієї партії, що за її члена він уважав і чорного кота.

Пепичек весело пішов на новий політичний бій. Ось картина цієї боротьби.

Кіт лежить перед дверима й дрімає. Одначе це не так: він прикидається. В цьому йому ніхто не повинен дорікати, бо він не ходив до школи і не знає, що прикидатися — гріх.

Отже, кіт прикидається, і Пепичек знову наступає йому на хвоста й плює на голову. Раптом кіт чмихає, підстрибує й дряпає Пепичкові ногу. Потім стрибає йому на голову, дико нявчить, кусає його за вухо, зіскакує, урочисто задравши хвоста, тікає від хлопчака, що реве аж — захлинається, і спокійно сідає на порозі в крамниці свого хазяїна, лагідно вуркочучи.

Коли Пепичек, обірваний і закривавлений, повернувся додому, Кричка закричав: "Нарешті я тебе впіймав, Густолісе!" — і повів Пепичка в поліційний комісаріат, де

поліцейський лікар, оглянувши хлопчика, склав протокола, а поліцейський комісар видав наказа заарештувати kota і передати його для ветеринарного огляду.

Двоє поліцаїв пішли виконувати наказа й заарештували kota іменем закону. Та оскільки кіт намагався втекти, поліцаї мусили були послати по спеціальний ящик, де вони й замкнули kota, що допустив перед цим одверте насильство над поліцаями, укусивши за палець одного з них. Крім того, чмиханням він наочно образив представників влади. Що саме він хотів цим сказати, залишилося невідомим.

Таким чином, kota привезли до ветеринарного відділу і поліцаї подали на нього такого рапорта:

"Коли ми по нього прийшли, він чмихав, дряпався й кусався. Ми примушені були, через його відчайдушний опір, замкнути його в ящик. Крім того, він намагався вирвати в нас револьвери..." Протокола було підписано й надіслано до державного прокурора.

Прокуратура побачила в поведінці Густоліса злочин проти статті, що передбачає кару за недогляд за тваринами.

Його обвинувачувано, що kota не було прив'язано на цеп і він ходив без намордника.

Густоліс повинен був прив'язати kota, тим паче, що в місті відбувалися вибори, під час яких тварини можуть заразитися на сказ, сказитися.

Потім поміж Кричкою, батьком хлопчика, що на нього напав кіт, і Густолісом, власником чорного kota, що напав на сина Крички, довгий час точилася ворожнеча на політичному ґрунті. Прокурор вважає за доведене, що Густолісів кіт учинив напад зловмисно, щоб якнайдужче покалічити сина свого політичного супротивника, що йому справді й пощастило зробити. А як, згідно з дійовим у Австрійській імперії законом від 8 січня 1801 року, kota належить вважати за особу божевільну, за яку відповідає своїм ім'ям і своїм життям її власник, то вся провина падає на Густоліса. Тим часом у ветеринарнім відділі було досліджено моральний і фізичний стан kota, і протоколи цього дослідження надійшли в розпорядження державного прокурора. Документи свідчили ось про що:

"Франтішек Густоліс № 2145/65

Досліджений має широкі кості, добре вгодований, але хворіє на запалення надкiсницi, так що його укуси небезпечні для життя.

З цих причин бажано, щоб дослідженого було знищено.

Д-р М. Кашпарек".

Державна прокуратура послала цього листа для виконання в поліційний комісаріат, де його було зареєстровано і додано до справи про Густоліса.

Тим часом kota повернули Густолісові. Несподівано о п'ятій годині ранку чотири поліцаї прийшли до нього додому, заарештували пана Густоліса і повели його з собою. У поліційній дільниці суворий поліцейський пристав досить похмуро почав допит:

— Ви — Франтішек Густоліс?

— Так точно, ваше благородіє!

В одного молоденького поліцая на очах забриніли сльози.

— Дайте сюди справу про Франтішека Густоліса і не хникайте!

Подали справу.

— Вислухайте наказу градоначальника, що торкається вас, Густолісе, ейд 15 червня 1911 року за № 275/289.

"Франтішека Густоліса, згідно з донесенням ветеринарного відділу за № 2145/65, належить негайно знищити. Проти такої постанови, згідно з законом про епідемії скотини ст. 5 від 12 лютого 1867 року, ніяких заперечень нема.

Градоначальник Вінієчка".

— Як бачите, — сказав нещасній людині поліцейський пристав, — постанови не скасовано. Напишіть ваше останнє розпорядження і не хникайте. Вас буде знищено, як тільки з Відня надійде підтвердження постанови і розпорядження про спосіб вашого знищення.

Мені самому цікаво: як виплутався Густоліс із цієї справи?

Джерело: Ярослав Гашек. Жертва лотереї. "Радянська Україна", 1952.

Переклад: Остап Вишня